

RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE

BOOK REVIEWS

Ieroschimonah Nil Dorobașu, *Cuvinte cerești*, vol. I, Ed. Floarea de april, Zemeș, 2016, 154 p., ISBN: 978-606-94141-8

Din realitatea caustică a unei ideologii desfiguratoare, glasul mărturisitorilor din închisorile comuniste s-a făcut cunoscut dincolo de grădii prin *cuvinte cerești*. Transfigurați într-o lume desfigurată¹, martirii - o adevărată măsură a identității neamului românesc - trăiau după modelul lui Hristos, adică al deplinei jertfelnicii, a renunțării desăvârșite la sine, pentru a face prezentă Împărăția harului în lumea dinarului.

Ieroschimonahul Nil Dorobașu a fost unul dintre acei pentru care a fi împreună cu Hristos înseamnă a fi cu El pe Cruce. *Nebunia Crucii* a fost imboldul și focul interior al mărturisirii sale și, în același timp, micșorarea întru smerenie, pentru ca, prin el, să se facă auzit Hristos întru putere. Într-o lume iubitoare de putere, Hristos aduce aminte de puterea iubirii prin *cuvinte cerești*.

Adresate mai multor mănăstiri, primul volum aduce la cunoștința cititorilor nouă astfel de „cuvinte” - scrisori consemnate sub formă poetică, fără ritm sau măsură, dar cu rimă - închinare Mănăstirilor Bogdana (pp. 7-23), Runc (pp. 24-32), Sfântul Ioan (pp. 33-44), Slatina (pp. 45-64), Tarcău (pp. 65-74), Govora (pp. 75-90), Rohia (pp. 91-112), Podul-Bulgarului (pp. 113-130) și Iezer (pp. 131-154).

Rezultat al extazului mistic - după cum subliniază și părintele în explicația de la începutul cărții (pp. 3-4), scrierile surprind într-o manieră categorică și virulentă consecințele crizei euharistice. Dincolo de critica pe care o aduc acestea, cartea este un apel la conștiință, un apel la asumarea lui Hristos prin împărtășirea de Sfintele Taine și prin propovăduirea mesajului creștin autentic. „De aceea vă chem la predicare și la obștească cuminecare” (p. 130)!

Cartea debutează cu o scurtă biografie (pp. 3-4), urmând ca, în câteva cuvinte, părintele Nil Dorobașu să explice proveniența cuvintelor cerești, și anume, în vedenie, „minte, în legătură cu inima și cu respirația, sub via acțiune a îngerului păzitor și a zbaterii sufletului, mișcă buzele vorbind cu glas omenesc Cuvântul ceresc, prin puterea lui Dumnezeu” (p. 5).

Capitolele, în număr de nouă, sunt asemănătoare în ceea ce privește conținutul mesajului, dat fiind caracterul general al stării de delăsare ce a cuprins viața în mănăstiri în perioada comunistă, mesaj ce se răsfrânge până în zilele noastre, când rămâne valabil. În același timp, această stare trebuie înțeleasă și prin prisma faptului că manifestările de

¹P.S. Siluan al Italiei, „Cum să ne facem nebuni pentru Hristos?”, în *Familia ortodoxă* 11(82)(2015), p. 4.

Recenzii

amploare din Biserică treceau sub atenta supraveghere a organelor Securității, participanții având, de cele mai multe ori, de suferit până la martiriu. Din acest unghi, scrierile sunt un îndemn, sunt o încurajare pentru propovăduirea lui Hristos în fața lui antihrist.

„Dar vă chem la martiraj și la predicat,

Că prigoana va începe, ca a sfinților de altădat” (p. 72-73).

În prima secțiune, *Cuvânt ceresc pentru Mănăstirea Bogdana*, Hristos mustră pe preoții din mănăstire - acest aspect fiind întâlnit în fiecare capitol - pentru faptul că „cu Sfântul Sânge și Trupul Meu, pe nimeni nu împărtășiți”, iar întrebarea ce urmează fiind copleșitoare: „De ce, ca pe un răufăcător, în chivot Mă țineți încuiat” (p. 7)? Răspunsul este anticipat prin apelul pe care îl face la canoane:

„Canoanele sunt dragoste cerească, iubire, curaj și bărbăție

Contra vrăjmașului, smerenie și rugă

(...) Dar mai ales silință, evlavie către cele sfinte.

(...) Sfântul Vasile cel Mare a canonisit din greu,

Nu să nu vă împărtășiți, ci să nu păcătuți,

Că doar nu M-a canonisit pe Mine și împărtașania” (p. 11-12).

Starea generală este surprinsă prin cuvintele: „Nu vă cuminecați, mai mult de cele trecătoare vă ocupați./ De deșertăciunea deșertăciunilor voi vă îngrijiți” (p. 19), iar urmarea acestei stări este consemnată într-un *vai*: „Toți o să vă dați seama de timpul pierdut” (p. 20)!

În *Cuvânt ceresc pentru Mănăstirea Runc*, se subliniază ideea că importanța răstignirii pe Sfânta Cruce și împlinirea ei sunt concentrate în actul împărtășirii: „De ce M-am mai pironit, dacă voi nu veniți zilnic la împărtășit” (p. 29)? De aceea, „început bun să puneți, să postiți, să plăngeți” (p. 28).

Cuvântul ceresc pentru Mănăstirea Sfântul Ioan consemnează realitatea fatidică a neîmpărtășirii, adică pierderea Împăratului Slavei (p. 42), dat fiind faptul că mustrarea va veni din partea celor necuvântătoare care s-au împărtășit din sângele Mântuitorului pe Cruce:

„Că s-au cuminecat lemnul și pământul,

Cel de pe vremea lui Adam blestemat.

Spinii, care ca un blestem au crescut,

Iar pe fruntea Mea greu M-a durut.

S-a împărtășit și pământul cel nesimțitor,

Iar voi n-aveți nevoie de Sângele Mântuitor...” (p. 37).

De o virulență aparte este *Cuvântul ceresc pentru Slatina*, în care preoții sunt acuzați că „magie și tipic fariseic săvârșiți, ca niște mercenari plătiți...” (p. 46), toate acestea pentru lipsa de iubire care aduce nebunia (p. 50). „Vai și amar” (p. 68) va spune în *Cuvânt ceresc pentru Mănăstirea Tarcău*, iar în *Cuvânt ceresc pentru Mănăstirea Govora*, „deci, pocăiți-vă acum” (p. 85).

Întrebarea centrală a cuvântărilor este schițată într-un rând în *Cuvânt ceresc pentru Mănăstirea Rohia*: „Ce faci, tu, cu a Mea Cuminecare și predicare” (p. 91)? Iar răspunsul este dat de fapte, concluzia fiind una tragică: „Voi trăiți în minciună și ați întristat pe Duhul Sfânt” (p. 94).

Cuvântul ceresc pentru Mănăstirea Podul-Bulgarului îl întreabă pe preot:

„Oare numai pentru tine, preotule, Mă vei ține?

Dar numai pentru tine Eu M-am răstignit?

Oare pe leproși, bolnavi, slăbănogi, ologi, orbi n-am primit” (p. 125)?

Iar pe maicile din mănăstire, care și-au făcut obiceiul de a primi Tainele „la o lună, sau două, sau 3 luni, sau la un an”, le intrigă prin întrebarea:

„Sunteți vrednice să vă cuminecați?

Vrednicia voi singure v-o dați” (p. 116)?

În ultima secțiune, *Cuvânt pentru Mănăstirea Iezer*, rostul martiriului este consemnat în câteva cuvinte:

„Decât o viața moartă, mai bine o moarte vie,

Mai bine mucenicie, decât nelegiuire” (p. 135).

Deși cele relatate în *Cuvinte cerești* lasă impresia că aruncă pe cei cărora le sunt adresate - iar prin extensiune, pe toți - într-o prăpastie a deznădejzii, nădejdea este dată de iubirea milostivă a lui Hristos, *Care bate nevăzut la inimă fiecăruia, ca să Îl iubim* (p. 7), și *Care Își pleacă urechea, ca un medic spre bolnav, pentru că fiecare este un caz grav* (p. 78). Răspunsul fiecăruia trebuie să fie dat prin faptă, prin *început bun* (p. 28).

Cartea este adresată tuturor, clerici și mireni, practicanți și nepracticanți, este, în primul rând, o chemare la meditație, la introspecție și la pocăință din dragoste pentru Hristos cel Adevărat.

Posa Nicolae-Toma, Masterand, Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”

Paul L. Gavrilyuk, *George Florowsky și renașterea religioasă rusă, traducere din limba engleză Adela Lungu, Editura Doxologia Iași, 2014, p. 471.*

În urma unei temeinice documentări despre elementele biografice despre George Florowsky, Paul L. Gavrilyuk își propune ca să reevalueze dihotomia radicală în gândirea rusă dintre modernismul religios al filozofilor religioși ruși (cel mai reprezentativ fiind Serghei Bulgakov), și direcția neopatristică a lui George Florowsky și a adepților săi. Autorul nu doreștesă facă o hagiografie despre George Florowsky, ci dorește să analizeze gândirea neopatristică a lui G. Florowsky și receptarea lui în cadrul teologiei ruse apusene.

În introducerea acestei cărți, protopopul George Florowsky este prezentat ca fiind inițiatorul unei reveniri la Părinții Bisericii. Inițial simpatizant al modernismului contemporanilor săi, cu timpul Florowsky devine deosebit de critic la adresa realizărilor ei. El considera totodată teologia rusă ca fiind într-o captivitate occidentală, începând cu secolul al XVII-lea, iar sinteza de gândire neopatristică reprezenta programul de reformă al ieșirii teologiei rusești din acest impas. Raportarea continuă la tradiția Sfinților Părinți ca punct de plecare al rezolvării concrete ale problemelor Ortodoxiei este firul roșu care străbate întreaga gândire a lui George Florowsky. Pentru acesta elenismul sacru reprezenta singura formă transculturală a filozofiei creștine pe care edificiul teologiei ortodoxe trebuie să fie reclădit. Adâncirea sa în sintetizarea teologiei patristice are ca scop punerea sub